

1. Ειδική διαταραχή της ανάγνωσης
2. Ειδική διαταραχή του συλλαβισμού
3. Ειδική διαταραχή των αριθμητικών ικανοτήτων
4. Μικτή διαταραχή σχολικών ικανοτήτων
5. Άλλες αναπτυξιακές διαταραχές σχολικών ικανοτήτων
6. Αναπτυξιακή διαταραχή των σχολικών ικανοτήτων με καθοριζόμενη

Οι ορισμοί αυτοί αποδίδουν με μεγαλύτερη ακρίβεια τον όρο «μαθησιακές διαταραχές», τονίζουν την εκπαιδευτική πλευρά του προβλήματος, απορρίπτουν την «ιατρική ετικετοποίηση» του παιδιού και επιβεβαιώνουν ότι η αντιμετώπιση των ΜΠ είναι θέμα κυρίως εκπαιδευτικό και πολύ λιγότερο ιατρικό.

Μια διαφορετική προσέγγιση που επιχειρεί να φωτίσει περισσότερο το θέμα είναι εκείνη της διαίρεσης των μαθησιακών διαταραχών σε μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα μάθησης ή μαθησιακά προβλήματα, όρο που προτιμούμε εμείς μια και εννοιολογικά η λέξη «πρόβλημα» παραπέμπει σε λύση³.

Παράγοντες που δυσχεραίνουν τη διάγνωση των μαθησιακών προβλημάτων

Εκτός από τη δυσκολία του ορισμού των ΜΠ, υπάρχουν ακόμη αρκετοί παράγοντες που δυσχεραίνουν τη διάγνυσή τους και καθιστούν το θέμα εξαιρετικά πολύπλοκο. Ιδιαίτερη προσοχή καλούνται να δώσουν οι ειδικοί στη διάκριση των μαθησιακών προβλημάτων από τις φυσιολογικές διακυμάνσεις της ακαδημαϊκής επίδοσης και τις δυσκολίες που συναντά ένα παιδί ως αποτέλεσμα της απύσας ή ανεπαρκούς προηγούμενης εκπαίδευσής του.

Είναι σημαντικό, επίσης, να διερευνηθεί αν οι παρατηρούμενες συναισθηματικές, κοινωνικές ή οικογενειακές δυσκολίες αποτελούν την αιτία των ακαδημαϊκών δυσκολιών του ατόμου ή αν, αντίθετα, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς του^{6,7,8} είναι το αποτέλεσμα αυτών των ακαδημαϊκών δυσκολιών, της απογοήτευσης και των αποτυχιών που έχει βιώσει το παιδί.

Ξεχωριστές περιπτώσεις πρέπει να θεωρηθούν και εκείνες των παιδιών που προέρχονται από ένα διαφορετικό εθνικό ή πολιτιστικό περιβάλλον και καλούνται να στηρίξουν την εκπαίδευσή τους σε ένα υπόβαθρο, που διαφέρει κατά πολύ από το υπόβαθρο του εκπαιδευτικού συστήματος μέσα στο οποίο εκπαιδεύονται. Τα παιδιά αυτά αναμένεται να παρουσιάσουν δυσκολί-

ες στο σχολείο, οι οποίες έχουν να κάνουν περισσότερο με την ελλιπή κατανόηση της λειτουργίας της γλώσσας και λιγότερο με την αδυναμία να κατανοήσουν το νόημα των λέξεων.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθούμε και σε μία ακόμη παράμετρο σχετική με τη γλώσσα· από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα είχε σποραδικά υποστηριχτεί η στενή σχέση μεταξύ δυσλεξίας και του ορθογραφικού συστήματος μιας γλώσσας. Ο Cleriborne (1906) θεωρούσε τη δυσλεξία αιτία της δύσκολης προφοράς και γραφής της αγγλικής γλώσσας και μάλιστα, αμφισβητούσε την ύπαρξή της σε χώρες όπου χρησιμοποιείται ένα «πιο λογικό» ορθογραφικό σύστημα γλώσσας, όπως στην Ιταλία, Ισπανία, Ρωσία, Ελλάδα. Αν και οι σύγχρονες μελέτες δεν επιβεβαιώνουν αυτή τη θεωρία, τίθεται εύλογα το ερώτημα μήπως με τις συνεχείς αλλαγές του τρόπου διδασκαλίας από τη δεκαετία του '90 και μετά και την προσθήκη νέων «εισαγόμενων» λέξεων, η ελληνική γλώσσα κινδυνεύει να χάσει το «νοηματικό» της χαρακτήρα και να γίνει περισσότερο περιγραφική (οπτική εικόνα-ακουστική εντύπωση σε βάρος της κατανόησης σημασιολογικού φαινομένου-γλωσσολογικής ενέργειας), γεγονός που πιθανώς δυσχεραίνει την κατάκτηση της γραφής και της ανάγνωσης στα παιδιά που αντιμετωπίζουν ΜΠ.

Ένα ακόμα στοιχείο είναι η διάκριση των δυσκολιών που οφείλονται σε Μαθησιακά Προβλήματα από τις δυσκολίες που παρουσιάζονται ως αποτέλεσμα περιορισμένων ευκαιριών για μάθηση και εκπαίδευση, όπως συμβαίνει σε προβληματικές οικογένειες στις οποίες η παρεχόμενη φροντίδα είναι ανεπαρκής^{9,10}.

Στη διαφορική διάγνωση δεν πρέπει να παραληφθεί να διερευνηθεί και η πιθανότητα να υπάρχει πρωτογενής Διαταραχή του Συναισθήματος (π.χ. Κατάθλιψη). Είναι συχνό τα παιδιά που αντιμετωπίζουν κάποια Διαταραχή του Συναισθήματος να παρουσιάζουν ταυτόχρονα και δυσκολίες στο σχολείο, καθώς χάνουν το κίνητρο για ενασχόληση με τη μάθηση και επενδύουν όλη την ενέργεια και τη σκέψη τους στο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν ή με το άγχος που τους δημιουργεί η όλη ψυχική τους κατάσταση.

Αιτιοπαθογένεια μαθησιακών προβλημάτων

Οι αιτίες που οδηγούν στην εμφάνιση ΜΠ είναι μέχρι σήμερα ασαφείς. Συχνά αποδίδονται σε δυσλειτουργ-